

ĐƯA CÔNG TÁC TIÊU CHUẨN HÓA TIẾN LÊN MỘT BƯỚC MỚI (☆)

LÊ KHẮC

Qua thực tiễn 15 năm hoạt động tiêu chuẩn hóa ở nước ta, chúng ta có thể rút ra một kết luận chung rằng: tiêu chuẩn hóa là một công tác hết sức cần thiết đối với nước ta, nó có nhiều tác dụng lớn trong việc tăng năng suất lao động, nâng cao chất lượng sản phẩm, tiết kiệm công sức và tài nguyên, hợp lý hóa các khâu tổ chức và quản lý trong sản xuất, lưu thông phân phối cũng như trong các hoạt động khác của xã hội.

Chính vì ý nghĩa quan trọng của công tác này mà từ lâu Đảng và Chính phủ đã đề cập tới việc sớm hình thành và phát triển công tác tiêu chuẩn hóa ở nước ta. Ngay từ khi công tác này chưa được hình thành trong phạm vi Nhà nước, Báo cáo chính trị của Ban chấp hành Trung ương Đảng tại Đại hội Đảng lần thứ 3 đã đề ra yêu cầu phải: «*Nghiên cứu áp dụng những tiêu chuẩn, qui phạm và qui trình kỹ thuật của các nước vào điều kiện nước ta, tiến tới xây dựng cho ta một hệ thống các tiêu chuẩn, qui phạm và qui trình thích hợp*».

Thực hiện yêu cầu đó, 2 năm sau Đại hội Đảng, cơ quan tiêu chuẩn hóa trung ương đã được thành lập và năm 1963 Điều lệ đầu tiên của nước ta về công tác tiêu chuẩn hóa đã được Chính phủ ban hành (Nghị định 123 - CP) đặt cơ sở cho việc phát triển công tác này ở nước ta từ đó tới nay.

Nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ 3 cũng đã yêu cầu phải «*xây dựng một số tiêu chuẩn của Nhà nước như tiêu chuẩn về nguyên liệu, vật liệu, về chế tạo cơ khí...*». Nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ 7 đã đề ra yêu cầu phải «*sớm nghiên cứu và ban hành các chính sách, các tiêu chuẩn và qui phạm kỹ thuật của Nhà nước, nhằm thực hiện từng bước tiêu chuẩn hóa...*». Đó là những phương

hướng rất đúng đắn tạo cơ sở cho công tác này được hình thành và bước đầu phát triển. Để khắc phục tình trạng buông lỏng quản lý trong thời gian qua nhằm đẩy mạnh sản xuất phát triển, Chính phủ đã đề ra nhiều yêu cầu khẩn trương để phát triển tiêu chuẩn hóa, thể hiện rõ nhất trong một số chỉ thị, quyết định ở những năm gần đây (quyết định số 159 TTg năm 1973 về quản lý chất lượng sản phẩm, quyết định 290 - CP năm 1974 về điều lệ công tác tiêu chuẩn hóa ở xí nghiệp công nghiệp, chỉ thị 124 TTg năm 1975 về quản lý kỹ thuật v.v...). Chẳng hạn trong quyết định 159 TTg đã yêu cầu «*phải đẩy mạnh tốc độ xây dựng tiêu chuẩn các cấp*» và yêu cầu «*các ngành, các cấp, đặc biệt là các cơ sở sản xuất, kinh doanh, thiết kế, các trường học thực hiện nghiêm chỉnh các tiêu chuẩn đã ban hành. Phải coi tiêu chuẩn là pháp lệnh, không được làm khác tiêu chuẩn, nếu không thuộc diện ngoại lệ được cơ quan ban hành tiêu chuẩn cho phép chậm trễ...*».

Những yêu cầu nêu trong các nghị quyết, chỉ thị của Đảng và Chính phủ về công tác tiêu chuẩn hóa trong thời gian qua đã tạo cơ sở pháp lý để xây dựng và phát triển công tác này ở nước ta. Một số tiêu chuẩn đã được ban hành và áp dụng với những kết quả tốt. Một số ngành, địa phương và cơ sở đã có nhiều cố gắng trong việc hình thành tổ chức tiêu chuẩn hóa, xây dựng tiêu chuẩn và đưa tiêu chuẩn vào áp dụng trong sản xuất. Nhưng nhìn chung thì công tác này còn phát triển rất chậm so với yêu cầu, tại nhiều nơi, công tác tiêu chuẩn hóa chưa được các cấp lãnh đạo quan tâm sử dụng như một công cụ quan trọng để

(☆) Trích lời khai mạc tại Hội nghị tổng kết 15 năm hoạt động tiêu chuẩn hóa tổ chức tại Hà Nội tháng 6 năm 1977. Đầu đề của Tòa soạn.

quản lý kinh tế, quản lý sản xuất, quản lý kỹ thuật, chưa được đồng bộ cán bộ và công nhân thực sự tham gia từ khâu xây dựng tiêu chuẩn đến khâu đưa tiêu chuẩn vào áp dụng trong thực tiễn. Do đó công tác tiêu chuẩn hóa chưa phát huy đầy đủ được vai trò tích cực, vai trò tiên đạo của mình đối với việc phát triển kinh tế trong thời gian qua.

Việc buông lỏng công tác quản lý kỹ thuật công tác tiêu chuẩn hóa cũng chính là một trong những nguyên nhân làm cho trong thời gian qua chất lượng sản phẩm chưa tốt, năng suất lao động không lên cao, gây ra nhiều lãng phí công sức, vật tư, thiết bị... Những điều đó chứng tỏ rằng, tuy có những cố gắng nhất định, chúng ta chưa làm tốt được công tác này theo đúng những yêu cầu của Đảng và Chính phủ.

Đại hội Đảng lần thứ 4 đã đề ra nhiệm vụ chiến lược của cách mạng nước ta cũng như đường lối phát triển kinh tế trong giai đoạn mới, trong đó có yêu cầu phải phát triển công tác tiêu chuẩn hóa.

Trong tình hình mới đó, công tác tiêu chuẩn hóa phải được phát triển nhanh chóng và mạnh mẽ gấp nhiều lần so với những năm qua mới có thể đáp ứng được yêu cầu của nhiệm vụ phát triển kinh tế đòi hỏi. Chúng ta cần phải cùng nhau xem xét một cách nghiêm

túc tình hình thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng và Chính phủ về công tác tiêu chuẩn hóa trong thời gian qua, khẳng định những kết quả đã đạt được, tìm ra những vấn đề tồn tại cũng như những nguyên nhân của tồn tại, rút ra những bài học kinh nghiệm để sau đó xác định rõ hơn phương hướng nhiệm vụ và những biện pháp lớn cần tiến hành trong thời gian tới nhằm làm cho công tác tiêu chuẩn hóa thực sự phát huy được tác dụng to lớn của mình trong quá trình đưa nước ta từ sản xuất nhỏ lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa.

Chúng ta đang đứng trước một giai đoạn lịch sử trọng đại của đất nước, trong năm đầu tiên thực hiện nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ 4, trong năm thứ 15 tiến hành công tác tiêu chuẩn hóa ở nước ta. Chúng ta đã kết thúc một chặng đường đầy khó khăn, tìm kiếm, vừa học vừa làm để xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật, lực lượng đội ngũ ban đầu của một công tác còn hết sức mới mẻ ở nước ta và mở ra một bước ngoặt mới trong lịch sử phát triển tiêu chuẩn hóa ở nước ta đưa công tác tiêu chuẩn hóa lên một bước phát triển cao hơn, qui mô rộng lớn hơn, có tổ chức chặt chẽ và có hiệu quả tích cực hơn, phục vụ đắc lực cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta trong thời gian tới.

TÌNH HÌNH TIÊU CHUẨN HÓA 15 NĂM QUA VÀ NHIỆM VỤ PHÁT TRIỂN TRONG NHỮNG NĂM TỚI

HOÀNG MẠNH TUẤN

Vài nét về tình hình tiêu chuẩn hóa ở nước ta trong 15 năm qua.

Công tác tiêu chuẩn hóa đã được hình thành chính thức ở nước ta từ năm 1962 và trong 15 năm qua đã mang lại nhiều kết quả thiết thực trong sản xuất và đời sống. Tính đến cuối năm 1976, Nhà nước đã ban hành 1917 tiêu chuẩn Nhà nước (TCVN) về các lĩnh vực cơ khí, điện tử, nông lâm ngư nghiệp, luyện kim, công nghiệp nhẹ, lương thực thực phẩm v.v... (biểu đồ 1). Các bộ, tổng cục cũng đã ban hành trên 1300 tiêu chuẩn ngành

(TCN) cho các sản phẩm quan trọng của ngành. Nhiều cơ sở thuộc các bộ: cơ khí luyện kim, điện tử, ngoại thương, giao thông vận tải, lương thực thực phẩm, xây dựng, công nghiệp nhẹ, điện than, nông nghiệp, hải sản, nội thương... đã tích cực tham gia xây dựng nhiều tiêu chuẩn Nhà nước và tiêu chuẩn ngành trong những năm qua (biểu đồ 2). Một số tỉnh, thành phố như Nghệ-tĩnh, Hải-phòng, Hà-sơn-bình, Thanh-hóa, Thái-bình, Hà-nội v.v... cũng đã ban hành được một số tiêu chuẩn địa phương (TCV) cho những sản